

До Научното жури
назначено със заповед на Ректора
на СУ”Св.Кл.Охридски”№Р 38-570/1.10.2019г.

С Т А Н О В И Щ Е

от проф. д-р Анелия Мингова,
член на научното жури за придобиване на научната и
образователна степен „доктор” от **Анастас Благовестов Пунев**,
редовен докторант по Граждански процес към Катедрата по
гражданскоправни науки в ЮФ на СУ „Св.Кл.Охридски”
относно дисертационен труд на тема”:

„СПИРАНЕ НА ИСКОВОТО ПРОИЗВОДСТВО”

Уважаеми членове на научното жури,

I. Анастас Благовестов Пунев е завършил висше юридическо образование в ЮФ на СУ”С.Кл.Охридски” през 2012г. По време на следването си печели наградата на името на проф. Витали Таджер за 2010 г., както и Годишната награда за научноизследователска работа на Ректора за 2011 г. Анастас Пунев е зачислен като редовен докторант на 15.01.2016 г. със заповед № РД 20-67/15.01.2016 г. със срок за завършване на докторантурата – 15.01.2019 г. След положителен доклад за работата му, с решение на ФС от 12.02.2019г. е отчислен с право на защита. От 2013 г. е практикуващ адвокат към Софийска адвокатска колегия. От началото на 2017 г. води семинарни занятия по граждански процес на студентите от пети курс в СУ „Св. Климент Охридски“, а от 2013 г. е един от треньорите на отбора на университета за състезанието по международен търговски арбитраж. Участник е в различни проекти, обучения и национални конференции, автор на 18 научни публикации в областта на гражданското материално и процесуално право, от които 7 са по темата на дисертационния труд.

II. Представеният за обсъждане дисертационен труд на тема „Спиране на исковото производство” представлява цялостно теоретично съчинение в обем от 374 стр., структурирано в увод, три глави с общо 10 параграфа, и заключение, систематизирани предложения за промяна в законодателството, както и посочена използвана литература, от които 97 заглавия от български автори и 33 на латиница. Уводът очертава предмета на труда и изследователските задачи, които авторът си е поставил.

В първата глава - „Обща характеристика на спирането” - е разгледано понятието за спиране на производството, отграниченията му от близки правни институти, както и анализ на приложното му поле.

Втора глава – „Основания за спиране на делото” е посветена на отделните основания яза спиране на исковото производство. Особено внимание авторът е отделил на основанията за спиране при преюдициалност/ чл.229, ал.1, т.4 и т.5 ГПК/, което разкрива най-богата гама от теоретични проблеми, съответно с подчертано практическо значение.

Третата глава от съчинението – „Въздействие на спирането върху развитието на исковия процес” - съдържа анализ на въздействието, което спирането оказва върху по-нататъшното развитие на висящия процес. Разгледани са последиците, които спирането на производството разкрива при усложненията на процеса от субективна и обективна страна. Вниманието на автора е насочено и към порочните действия на съда при спирането.

В заключението са очертани основните изводи на автора, а накрая са изведени и систематизирани предложенията му *de lege ferenda*.

II. Обща положителна оценка на труда.

1. Изборът на тема е сполучлив и заслужава подкрепа – непроменената от 1952г. законова регламентация на спирането среща предизвикателството на променената през изминалите десетилетия правна реалност, което от своя страна е благодатно за широкоспектърен анализ за взаимните зависимости между института на спирането и други правни институти. Темата представлява предизвикателство и поради факта, че проблемите

на спирането са предмет на противоречиво правоприложение, което на свой ред ги поставя неизбежно на вниманието на тълкувателната дейност на ВКС.

2. Изследването обхваща анализ на цялата гама от теоретични въпроси, които институтът на спирането на исковото производство поставя, които са разгледани задълбочено. Използваните методи на научно изследване са позволили на автора да разгърне творческия си потенциал, като ни представи убедителни изводи относно значението на института, правната същност и развитието му, особеностите при проявлението на отделните основания за спиране на делото, производството по спиране, както и последиците на съответните съдебни актове.

3. Личи отличното познаване на разглежданата процесуална материя – както на правната уредба, така и на теоретичните извори, които авторът интерпретира с вещина. Анализът е задълбочен и многоаспектен, в резултат на което изложението внушава респект, а отделните изводи звучат убедително.

4. Аргументацията на теоретичните изводи е на фона на интерпретираното многообразие от практически казуси и съдебни актове по темата, което рефлектира обратно върху правоприложението и дава не само голямата теоретична, но и научно-приложна стойност на съчинението.

5. Стилът е прецизен, съдържан, ненатоварен с излишни фрази. Използван е ясен и точен граматически изказ, поради което съчинението е увлекателно и се чете с лекота.

III. По-съществени научни приноси.

1. Есенцията на изследването е материята относно основанието за спиране по чл.229, ал.1 ,т.4/Гл.II, §4/. Темата за спиране при преюдициалност е разгледана всеобхватно и в дълбочина, с изчерпателно обсъдени възможни конкретни правни казуси, разкриващи белезите на преюдициалност между предметите на висящите дела, както и такива, при които такава връзка не е налице.Подходът на автора е убедителен – той търси смисъла на правилото чрез систематично тълкуване на използваната терминология в редица сходни разпоредби, стигайки до извода, че то обхваща хипотези на определен тип

обвързаност, при което при решаването на делото съдът би бил длъжен да се съобрази със силата на пресъдено нещо на решението по друго дело, защото в противен случай би постановил неправилно решение. Заслужава подкрепа изграденото понятие за преюдициалност, като еднопосочна и обективна връзка на зависимост между предметите на две съдебни решения, които частично се припокриват, с разглеждане на хипотези на друг вид връзка между делата, при които тази белези не са налице – напр. при конкуренция на основания, на притезания и пр.

В тази връзка по-конкретно:

а/ Следва да бъде споделено виждането и аргументите към него, че обусловеност по смисъла на т.4 е налице и в случаите, когато предметът на обуславящия иск би могъл да бъде предмет на инцидентно разглеждане по обусловения иск, отразено в мотивите към решението по него, защото иначе паралелното разглеждане на двете дела би създавало възможност за противоречиви становища по един и същи въпрос. Значим е и аргументът, че ако се приеме обратното, т.4 би била приложима само когато поради някаква изключителна компетентност на съда по обуславящото дело, съдът по обусловеното няма правомощия да се произнася инцидентно по него.

б/ Заслужава подкрепа изводът, че във всички случаи, в които самият закон не е ограничил процесуалните възможности на ответника за релевиране на насрещните му права, това не може да направи и съдът чрез отказ да спре висящото дело – самостоятелните си права ответникът може по своя воля да упражни и в самостоятелен процес, ако се стреми към сила на пресъдено нещо. Актуална е критиката към противоречието в подхода на част от съдебната практика, която отрича спирането в тези хипотези - с точния аргумент, че при определяне приложното поле на основанията за спиране по т.4 трябва да се отчита императивно вложената в разпоредбата „обективна връзка” на преюдициалност, извън всяка дискреция на съда.

в/ Верен е основополагащият извод, че пределите на силата на пресъдено нещо/СПН/ са определящи за отговора на въпроса кога едно дело трябва да спре на основание т.4, а именно – че само при субективен идентитет относно лицата – обвързани от

СПН по обуславящото и обусловеното дело, в т.ч. когато има само частично тъждество на страните.

г/ Положително оценявам разглеждането на различни практически хипотези и анализираната съдебна практика по тях, от които са аргументирани изводи за преюдициалност и спиране по т.4 поради обвързаност от СПН на решението по обуславящото дело на трети лица, които имат качеството на страни по обусловеното.

д/ Особена подкрепа заслужава подкрепа разбирането, че връзката на преюдициалност е относима към произнасянето по материалноправен въпрос от значение за преценката на релевантните по обусловеното дело обстоятелства, а не за процесуален въпрос, който е свързан с компетентността на съда или друга процесуална предпоставка за разглеждането на спора. В тази връзка трябва да бъде приветстван изводът за обуславящото значение на всяко висящо спорно производство, а не само образуваното пред съд дело, като в тази посока интерес представлява и анализът на приложното поле на инцидентния контрол на гражданския съд по чл.17, ал.2.

е/ Значим интерес представлява анализът относно значението на преклузията по чл.133 ГПК, като приветствам категоричната и задълбочена критика срещу решението по ТД 5/2012г. на ОСГТК на ВКС, ведно с извода, че цитираното тълк.решение не обхваща предметния обхват на преклузията по чл.133 на фона на изложени и допълнителни аргументи, наред с вече съществуващите в доктрината и в съдебната практика, относно вътрешнопроцесуалния им ефект .

ж/ Споделям изводите и изложената в труда аргументирана критика срещу възприетото в решението по ТД №4/2014г. на ОСГТК на ВКС, с което се отрича спиране на гражданското дело, спорът за което е свързан с приложението на подзаконов нормативен акт поради висящо административно дело за оспорване на този акт с искане да бъде обявен за нищожен или отменен, поради липса на обусловеност по смисъла на чл.229, ал.1, т.4 ГПК, като ясно са артикулирани обосноващите съображения за необходимостта от спиране на гражданското дело в този случай.

з/ Особен интерес представлява изчерпателното разглеждане на многообразни по обхват и проявление хипотези на преюдициалност при различни групи правни спорове, които провокират с наличието на противоречива съдебна практика, с акцент върху проблемите на преюдициалността при различните вещни иски, при Павловия иск, при частичните иски. Напълно споделям изводите от обстояния анализ на актуалния въпрос/ предмет и на ТД №2/2017г. на ОСГТК на ВКС/ и извода за обуславящия характер на иска относно вземането на кредитора спрямо производството по чл.135 ЗЗД, тъй като качеството „кредитор” е материалноправна предпоставка за основателността на последния, което налага спиране на производството по него в случай, че е налице паралелно воден процес по обуславящия въпрос.

и/ Във връзка с частичния иск заслужава подкрепа острия критичен тон срещу допълнението в чл.126, ал.1 и принципната допустимост на повече от един частичен иск/ въпросите са разгледани и в контекста на тълк.дело №3/2016г. на ОСГТК на ВКС и на решението по него/.Основателна е критиката на съдебна практика, която спира производството по предявен следващ частичен иск на основание чл.229, ал.1, т.4, тъй като тези иски не се намират в еднопосочната връзка на обусловеност, а са равностойни един спрямо друг.Заслужава подкрепа предложението за отмяна на въпросното изменение на чл.126, ал.1, заедно с разбирането, че когато е изчерпана възможността за увеличаване на предявения частичен иск би следвало да е допустим само един следващ иск за целия остатък от вземането, като в този случай се предвиди специално основание за неговото спиране до приключването на частичния иск .

й/ Специален анализ е посветен на спирането при висящо тълкувателно дело и при отправено преюдициално запитване до съда на ЕС. И тук е интересен критичният подход спрямо мотивите към възприетото тълкуване на спирането по чл.292 в решението по ТД № №8/2013 на ОСГТК на ВКС с обосновано предложение за необходимостта да се предвиди изрично правило за спиране на висящите производства при наличие на висящо тълкувателно дело. Заслужава подкрепа и анализът на сегашната разпоредба на чл.631, ал.2, чиято регламентация е наложила

висящите дела пред другите съдилища да бъдат спирани на основание чл.229, ал.1, т.4, въпреки неотносимостта му в този случай, с предложението за предвиждане на специално основание за спиране на висящите дела при отправено преюдициално запитване до съда на ЕС.

к/ Не са пренебрегнати от вниманието и проблемите, до които води възможността за едновременна висящност на спора пред съд и арбитраж. В тази посока са удачни изводите, направени въз основа на съотношението между правораздавателната компетентност на държавния и арбитражния съд, с предложението да се предвиди специално основание за спиране на делото пред съда, когато при наличие на арбитражна клауза вече е сезиран и арбитражен съд, докато последният се произнесе по своята компетентност. Интересен е изводът за допустимостта на отрицателен установителен иск за недействителност на арбитражното споразумение с препоръката да се предвиди възможност за спиране на висящото арбитражно дело.

2. Теоретична стойност съдържа анализът и изводите относно основанието за спиране по чл.229, ал.1, т.5 и обвързващата сила на присъдата на наказателния съд по чл.300 ГПК със собствените аргументи в подкрепа на разбирането, че изводът на наказателния съд е обуславящ за изхода на гражданското дело и спиране се допуска само когато юридически факт на гражданскоправната норма включва конкретен юридически факт на наказателното право, с предложение за ново съдържание на основанието в т.5/§5/.

3. Положително следва да бъде оценен анализът относно параметрите на основанието по чл.229, ал.1, т.6, заедно с предложенията за промяна в закона, за да се балансират действията на различните органи и взаимодействието им и да се предотврати прилагането на противоконституционен закон.

4. Анализът в Гл. III е пълноценен, със сполучливо подбрани акценти, вкл. интересни предложения, например относно:

а/ Проверката на основание за спиране като проверка за допустимост на решението, във вр. с допускането на касационното обжалване;

б/ Интересно е предложението за необжалваемост с ЧЖ на определенията, които оставят без разглеждане ЧЖ като недопустими;

в/ Положително оценявам и анализа за приложението на основанията за отмяна по т.4 и 5 при другарството/ също и относно подпомагащите страни/, но мисля че крайният извод при обикновеното другарство, който иначе споделям, е трудно защитим без промяна в чл.271, ал.3;

г/ Изводите, че връзката на обусловеност води до спиране не само на главния, но и на евентуално съединените с него искове, ведно с тезата, че основно значение за спирането по т.4 има не съотношението между обусловените искове, а предмета на обуславящия.

д/ Предложенията при служебното съединяване на дела ведно със систематичното тълкуване на чл.213 с посочените в работата други разпоредби;

е/ Предложението относно течението на сроковете при възобновяване на производство и значението на уведомяването от съда, анализът за началния момент на срока по чл.231, както и предложението за важимост на правилото в изр.2 и за чл.230, ал.2.

ж/ Интересна е интерпретацията относно обсега на проверката за допустимост на частната касационна жалба по чл.274, ал.1 т.1 във вр. с предпоставките по чл.280, ал.1 и 2; изводите за изход от „конкуренцията” между способите за преодоляване на порочното определение за спиране ; анализа на способите за обезщетение при незаконосъобразно забавяне разглеждането на делото, в т.ч. поради незаконосъобразно спиране на делото;

и/ Споделям задълбочения анализ и изводите от него относно характера на порока, изразяващ се в незаконосъобразното разглеждане на делото при наличие на основание за спирането му, вкл. и коментара на отговора на въпроса в ТД №1/2017г. на ОСГТК на ВКС, ведно с изводите за нуждата от гъвкав подход и за възможност за саниране на порока.

IV. Като научен ръководител на Анастас Пунев познавам в детайли процеса по изготвянето на дисертационния труд и съм имала възможността да отправям критични бележки и препоръки относно някои аспекти от структурата, тематичния обхват и съдържанието на изследването, както и към отделни тези, изводи и предложения, които докторантът с научната добросъвестност, сериозност и уважение е отразил в хода на усъвършенстване на труда. Поради това в настоящото становище не посочвам други критични бележки и препоръки.

V. Заключение.

Крайната ми оценка за представения дисертационен труд е изцяло положителна. Анастас Пунев е представил за защита цялостно и завършено в тематично и съдържателно отношение съчинение, което съдържа много и високи научни достойнства. Личи отлично познаване на закона, теорията и съдебната практика. Задълбочено и добросъвестно са разглеждани важни и актуални за предмета на изследването теоретични проблеми. Съчинението има и значителна научно-приложна стойност, поради голямото му значение за съдебната практика. Видно е, че авторът притежава умение за самостоятелно научно мислене и извеждане на собствени, вътрешно-безпротиворечиви изводи и уместни предложения *de lege ferenda*, а трудът разкрива забележителния му творчески потенциал.

Поради това смятам, че представеният дисертационен труд „Спиране на исковото производство” отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ и на останалите подзаконови актове за неговото приложение, поради което убедено гласувам положително Анастас Благовестов Пунев да придобие образователната и научна степен „доктор” в професионално направление 3.6 Право, научна специалност „Граждански процес”.

30.11.2019г.

Проф. Анелия Мингова

